

5. NA MILONDZE

ZASADY, KTÓRE WARTO ZNAĆ i STOSOWAĆ

Niniejszy tekst jest **Rozdziałem 5** przewodnika „*Tango - moja nowa pasja, przewodnik dla początkujących oraz mało zaawansowanych adeptów*”, który dopiero powstaje, jednak już teraz jest dostępny pod adresem:

przewodnik.Etaniec.org

Pod powyższym adresem jest dostępna zawsze aktualna wersja *Przewodnika*... oraz aktualna informacja o kolejnych etapach jego rozwoju. Zapraszam.

Niniejszy podrozdział (**v.2016.06.01**) zawiera szereg uzupełnień wprowadzonych i z mojej inicjatywy, i dzięki propozycjom Czytelników. Dziękuję za nie. Z wdzięcznością przyjmę dalsze uwagi pomagające usuwać błędy i podwyższać zwięzłość oraz klarowność przekazu.

Lechosław Hojnicki, Lechoslaw.Etaniec.org

Treść jest przeznaczona dla początkujących oraz tych, którzy nie bywają regularnie na różnych milongach w różnych miastach i krajach. Starłem się oddzielić rzeczy absolutnie podstawowe **P** od zalecanych **Z**. Najważniejsze Códigos¹ oznaczono **C**, zaś rady praktyczne - **R** (przyp. aut.).

Na tekst udzielam licencji **CC BY-NC-SA 4.0** (Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 4.0, Międzynarodowe). Nie dotyczy to ilustracji w tekście, które zaczerpnąłem ze zbioru dostępnego na lespaspaparis.blogspot.pl zgodnie z podanymi tam zasadami.

1. UBIÓR I BUTY²

P R Panie³:

- **Buciki** lekkie, dobrze trzymające stopę, o gładkich i śliskich podeszwach (to bardzo ważne, będziesz wykonywać mnóstwo pivotów (obrotów na stopie). Nawet jeżeli na tępej podeszwie “dasz radę”, to silnie przeciążysz stawy (a szkoda iść na tangową emeryturę po miesiącu). Szpilki wskazane (bo inaczej będziesz stale tańczyła na palcach), jednak płaska podeszwa też możliwa (ale wtedy bardzo elastyczna lub dwuczęściowa - naprawdę będziesz tańczyła na palcach). Ważne: jeżeli szpilki to z paskiem trzymającym kostkę. Noski możliwie krótkie, zaokrąglone, nie ściskające palców (równowaga!).
- **Góra**: unikaj sztywnych, grubszych, wydatnych, *czepliwych* ozdób z przodu; to co w lustrze wygląda świetnie, czasem jest niebywale zdradliwe w bliskim objęciu. Może uwierać Ciebie lub (częściej) partnera, utrudniać lub uniemożliwiać najprostsze skręty i obroty⁴, może Ci lub/i Twojemu partnerowi odebrać całą radość i swobodę. Uważaj na tył na wysokości ręki partnera (na całej szerokości): zdradliwa ozdoba lubi się w najmniej odpowiednim momencie zaczepić o zegarek (guzik mankietu, opaskę *fit*) partnera.
- **Dół**: spódnica raczej luźna, głębokie rozcięcia są w cenie (lepiej więcej niż jedno), bo pozwalają na swobodne ruchy nóg. Możesz je połączyć np. z getrami, jeżeli nóg nie chcesz pokazywać. Unikaj wąskich spódnic (dłuższe uniemożliwią pracę nóg bardziej skomplikowaną niż spacer⁵, a krótsze w większości będą się wciąż unosiły, znacznie chętniej niż przy normalnym użyciu⁶). Spodnie albo bardzo elastyczne (bliżej legginsów), albo bardzo luźne (ale wtedy lepiej zebrane w kostce).

¹ Códigos: zob. Słowniczek (Rozdział 8).

² Buty to jeden z podstawowych znaków rozpoznawczych i jedna z ważnych códigos.

³ Nie skupiam się na rzeczywiście profesjonalnych odzieżowo-obuwniczych akcesoriach tangowych, przedstawiam tu rady najprostsze, adresowane do osób, które nie mogą lub jeszcze nie chcą ponosić bardziej wydatnych kosztów.

⁴ Tak się dzieje znacznie częściej, niż jakkolwiek partner przyzna nawet na mękach, uwierz!

⁵ A tango pod tym względem jest dość wymagające.

⁶ Jeżeli nie jesteś absolutnie pewna swojej wąskiej spódnicy, nie wierz własnym eksperymentom przed lustrem, raczej zabierz ją najpierw na próbę (oraz inną do zmiany) i poproś partnera o fragment tańca uwzględniającego kilka zachęt do ruchów silniej angażujących nogi.

- **Długość:** uważaj z długim dołem. Jak bardzo łatwo zaczepić własnym obcasikiem o rąbek spódnicy, mankiet spodni etc.⁷ dowiesz się szybciej niż myślisz⁸. W ramionach wytrawnego tancerza zapewne taki incydent przetrwasz bez upadku, jednak jest to zawsze sytuacja niebezpieczna.

Z Ukształtował się też w tangu specyficzny styl ubioru uwzględniający wszystkie powyższe zastrzeżenia i ostrzeżenia. Rozważ zaopatrzenie się na początek w jeden z takich genialnych wynalazków dobrze łączących tangowy styl z wygodą oraz specyficznymi wymogami kinetyki i ergonomii⁹.

P R Panowie:

- **Buty** płaskie i niskie (najlepiej klasyczne wizytowe półbuty) na podeszwie płaskiej (bez protektora), możliwie śliskiej. **Bez długich nosów**¹⁰. Kwadratowe nosy też niewskazane¹¹. Dowolne buty taneczne (do innych tańców) będą znacznym ułatwieniem. Dobry tancerz jakoś by sobie poradził w ciężkich butach o tępych podeszwach (ale tego nie robi!), za to początkującemu tancerzowi takie obuwie może wręcz uniemożliwić taniec. Istotną zaletą będzie podeszwa cienka i miękka (ale śliska).
- Świeża **koszula** z materiału dobrze wchłaniającego pot, z dobrą wentylacją, bez tendencji do natychmiastowej zmiany koloru wskutek drobnej wilgotności, to podstawa. Lepiej, jeżeli jest gładka, miła w dotyku, bez dodatków wystających lub *czepliwych* (panie miewają na torsie sporo *czepliwych* ozdóbek, a tańczymy blisko siebie). Raczej śliska niż "antyślizgowa". Tańczymy zwykle w ciepłych salach (i jesteśmy ubrani cieplej niż większość kobiet¹²). W połączeniu z bliskim objęciem i ciepłymi emocjami oznacza to, że reakcja koszuli na pot (także pot Twojej partnerki) jest absolutnie kluczowym kryterium jej wyboru¹³. Sprawdź każdą koszulę w praktyce (niesprawdzoną zabierz na milongę tylko w komplecie z zapasową, już sprawdzoną). Koszula nie może być zbyt wąska, krępować ruchy (będziesz podnosił ramiona i skręcał tułów), nie może też mieć tendencji do wychodzenia ze spodni (jeżeli nie masz do niej stuprocentowego zaufania, już lepiej włożyć koszulę wypuszczaną na spodnie).

Z Rozważ zakup obuwia tanecznego (niekoniecznie tangowego). Tancerzy rozpoznaje się po butach mniej kategoriycznie niż tancerki. No i... to nie buty czynią mistrza ;-).

R Poszukaj genialnych koszul ze specjalnego włókna o nazwie **Modal**¹⁴, które są miłe w dotyku (dla Ciebie i partnerki), "lejące", mają delikatny, aksamitny połysk, ale przede wszystkim są niezrównane we wchłanianiu potu.

2. PRZED MILONGĄ (I JAK ZACHOWAĆ ŚWIEŻOŚĆ NA MILONDZE)

P Najwyższy priorytet higieny osobistej to wymóg absolutnie bezwzględny wobec tańca w bezpośrednim kontakcie fizycznym oraz warunków do wzmożonej potliwości¹⁵. Prysznic, zęby, kosmetyki ograniczające potliwość, odzież prosto z pralki (na nieco dłuższej milondze także zapasowa góra do zmiany), to zestaw podstawowy. Panie z mocno odsłoniętą górą powinny przy doborze dezodorantu wykluczyć możliwość, że zostawi on ślady np. na męskiej ciemnej koszuli.

Osoby o intensywniejszej potliwości zabierają na milongi zapasowe koszule, chusteczki, miniręczniki. W trudniejszych

⁷ Rada w kwestii niesprawdzonej spódnicy, sukienki lub spodni - j. w.

⁸ Zdarza się to w praktyce milong znacznie częściej, niż mogłoby się wydawać, nawet wytrawnym tancerkom.

⁹ Więcej niebawem. Na razie spojrzysz zdjęcie u góry strony, pokazujące przykładową metodę zapewnienia nieskrępowanego ruchu i jednocześnie bezpieczeństwa przeciwobcasowego.

¹⁰ Długi przód bardzo utrudnia unikanie kopania i deptania partnerki oraz potyknięcia się obojga.

¹¹ Wykonywanie pivotów (obrotów na stopach) but przy buciu partnerki jest łatwe tylko z zaokrąglonymi nosami.

¹² bo nie mamy gołych ramion, cienkich ramiączek oraz odkrytych pleców.

¹³ wyboru koszuli, nie partnerki ;-)

¹⁴ Zwłaszcza odmiana HWM. Jest to włókno wiskozowe wytwarzane z drzew (zwykle buka). Możesz poszukać także koszul z pokrewnych surowców - Lyocell, Tencell.

¹⁵ Wiem, że nie trzeba tego mówić, a jednak... Wybacz, czytelniku bezpośrednio: stanowczo zbyt wiele razy słyszałem od innych tancerzy/tancerek, że nie lubią z kimś tańczyć z powodu zapachu, przy czym opinia odnosiła się do osób o nieraz dużym doświadczeniu tangowym, kulturalnych, obytych, eleganckich i wyglądających schludnie. Sami zainteresowani zapewne nigdy tego nie usłyszeli.

przypadkach pot spływający z głowy, zwłaszcza po twarzy, niektórzy (panowie też!) hamują opaskami na czoło lub nawet odpowiednio dobranymi nakryciami głowy.

Uważaj, co jesz i pijesz. Każdy rozumie, że zapach śledzia jest mało romantyczny. Nie trzeba też pewnie wspominać o bezwzględnym zakazie "leczenia się czosnkiem" przed milongą, jednak nie każdy wie, że czosnek z dobrego obiadu **potrafi zmienić zapach potu na dwie-trzy doby**¹⁶! Wiele składników pokarmowych zmienia zapach potu. Poza zabójczym czosnkiem pamiętajmy tu o negatywnej roli np. ciężkich mięs, ale nie zapominajmy także o pozytywnej roli niektórych owoców, np. ananasa.

Pamiętaj, że nawet niewielka ilość alkoholu w tańcu z osobą, która niczego nie piła, jest wyraźnie wyczuwalna¹⁷.

Z Raczej przestrzegaj górnej granicy jednego kieliszka, kufła bądź drinka na kilka godzin. Nawet niewielkie ilości alkoholu spowalniają reakcję i obniżają koncentrację uwagi - tak ważne w tangu.

3. ZAPROSZENIE DO TAŃCA

Na większości milong obowiązuja unikalne dla tanga reguły proszenia do tańca i reagowania na zaproszenie, popularnie zwane **cabeceo** (ściślej: **mirada - spojrzenie i cabeceo - skinięcie, przyp. aut.**).

G Oto typowa pełna procedura **cabeceo**. **Przeczytaj ją uważnie.**

UWAGA: Poniższa procedura wygląda na skomplikowaną, jednak w praktyce działa zwykle szybko i dość niezawodnie. Jest też powszechnie uważana za miły i praktyczny obyczaj.

- Osoba zapraszająca z pewnego dystansu(!) **szuka wzroku** osoby zapraszanej.
- Osoba zapraszana odpowiada spojrzeniem w oczy (czytaj: **tak** - *moilibyśmy zatańczyć*) **albo** bardzo dyskretnie odwraca wzrok z osoby zapraszającej (czytaj: **nie** - *nie chcę teraz z tobą zatańczyć*).

UWAGA Sztuką jest właśnie raczej dyskretnie odwracanie wzroku **po ledwie dostrzegalnym sygnale, że zaproszenie zostało zauważone**, niż dość popularne unikanie wzroku. Jeżeli osoba zapraszana ograniczy się do patrzenia w inną stronę, zapraszający nie wie, czy został dostrzeżony; często skutkuje to niekomfortowym dla obu stron kontynuowaniem wysiłków złapania wzroku.

UWAGA **Dyskretnie** a nie ostentacyjne unikanie wzroku proszącego jest cenną sztuką nie tylko kulturalnego odmawiania, ale także skutecznej selekcji partnerów.

- Osoba zapraszająca **napotkawszy wzrok** potwierdza zaproszenie delikatnym skinieniem głowy (mały uśmiech - bezcenny) i zbliża się.

UWAGA Osoba prosząca **nie mogąc nawiązać kontaktu wzrokowego** nie powinna zmuszać do niego zbyt ostentacyjnie albo podejmować prób werbalnych lub fizycznych (tzw. desantu), nie powinna także natychmiast prosić wzrokiem sąsiedniej osoby.

- Osoba zapraszana **potwierdza zgodę** delikatnym skinieniem głowy (mały uśmiech - bezcenny) i spokojnie czeka na ciąg dalszy.
- Osoba zapraszająca zbliża się do osoby proszonej tak, żeby jednoznacznie potwierdzić wybór (*to raczej wymaga pozostania w kontakcie wzrokowym, pamiętaj o unikaniu możliwych nieporozumień innych osób, które mogły uznać się za zaproszone: warto w tej fazie uwzględnić ich istnienie i położenie fizyczne*). **UWAGA** Na bardzo kameralnych milongach ten etap nie jest potrzebny, bo prosimy z bliska.

¹⁶ Nie zdajemy sobie z tego sprawy, bo to bardzo ulotna woń, przed milongą może być niewyczuwalna. Jednak Twój partner(ka) w specyficznej sytuacji bliskiego objęcia i naturalnie większej potliwości straci wiele z przyjemności tańca. Problem dotyczy nawet "bezwonnych preparatów czosnku".

¹⁷ Zasadniczo zresztą tangueros bardzo mało piją na milongach; niewielki kieliszek wina jest OK, ale już zdania co do jednego piwa bywają podzielone (z uwagi na specyficzny zapach).

- Osoba zapraszana ponownie potwierdza akceptację zaproszenia oraz podnosi się z krzesła (jeżeli stała - wyraźnie zmienia postawę) - **UWAGA** - robi to dopiero po bezpośrednim zbliżeniu się osoby zapraszającej na pozycję jednoznacznie wykluczającą ew. pomyłki (bo np. za nią mógł siedzieć ktoś inny, rzeczywiście zapraszany do tańca!).

UWAGA Powyższa procedura ma minimalizować możliwość pomyłek w sytuacji, kiedy na linii wzroku może być kilka osób. **W jednoznacznych sytuacjach** (np. osoba zapraszana siedzi sama pod ścianą), całość często upraszcza się do wymiany spojrzeń i skinienia głowy.

UWAGA Na niektórych milongach dopuszczalne jest proszenie gestem (np. wyciągnięcie ręki i pytające spojrzenie) lub nawet werbalne (zwłaszcza między dobrymi znajomymi), jednak najpierw upewnij się, że takie proszenie nie będzie poczytane za niestosowne (czyli za tzw. *desant*).

R Zapraszaj do tańca dopiero usłyszawszy pierwsze takty muzyki. Możesz się wtedy upewnić, że ta tanga będzie odpowiednia właśnie dla Ciebie i dla zapraszanej osoby, a także przekazać jej sygnał, że świadomie wybrałeś właśnie tę tanga na taniec z nią (a nie że “przyszła na nią kolejka”). Bardziej doświadczeni tancerze i tancerki wiedzą, z kim i jakie style tanga chcą zatańczyć. Upewniwszy się co do muzyki tej konkretnej tandi nikniesz rozczarowań własnych i zaoszczędzisz ich osobie zapraszanej.

APEL DO ZAPRASZAJĄCYCH PANÓW Uwzględnij fakt, że całkiem początkujące tanguery mogą nie odpowiadać na Twój wzrok dlatego, że nie znają *cabeceo*, albo też nie mają wystarczającej umiejętności lub śmiałości stałego dyskretnego lustrowania otoczenia (jak potrafią bywalcy). Nie pozwól im przesiedzieć wieczoru tylko z tego powodu!

APEL DO ZAPRASZAJĄCYCH PAŃ Jeżeli Ty prosisz (na wielu milongach to norma, a na żadnej nie należy tego uznawać za niestosowne), uwzględnij fakt, że panowie w roli zapraszanych metodą *cabeceo* mają często nikłe lub żadne doświadczenie. Mężczyźni ponadto mają statystycznie znacznie niższe od kobiet umiejętności interpretacji mowy niewerbalnej. Kochają jak się do nich uśmiechasz, ale mogą boleśnie nie skojarzyć, że np. było to zaproszenie do tańca. Zadbaj o stosownie jednoznaczne środki wyrazu. ;-)

APEL DO ZAPRASZANYCH Uwzględnij fakt, że zapraszający **nowi** (w tangu, w Twoim środowisku lub na tej milondze) mogą niechcący, nieświadomie lub z braku stosownej wiedzy/wprawy naruszyć pewne reguły zapraszania, a mimo to być kulturalnymi ludźmi i dobrymi tancerzami. Daj im szansę.

3a. NIE PROSZĄ MNIE: CO ROBIĆ? a także CHCĘ ODPOCZAĆ: CO ROBIĆ?

Z Jeżeli oczekujesz zapraszania, najpierw wyklucz możliwość, że wysyłasz sygnały informujące, że nie chcesz tańczyć lub sygnały odstrasające. Jeżeli przeciwnie, chcesz odpocząć, zastosuj sygnały wybrane z poniższych.

- **Sygnały kategorii “nie chcę tańczyć”** (wybrane). Siedzisz dalej od parkietu, w głębi części sali ze stołami, tyłem do parkietu, za stołem zza którego trudno wyjść, w miejscu zasłaniającym wzrok ew. proszących; także: nie masz na nogach tanecznych butów (ważny znak rozpoznawczy!); wyglądasz na kogoś, kto się już przebrał lub przebiera, zamierza wyjść.
- **Sygnały kategorii „odstraszanie”** (wybrane). Unikanie wzroku (i nie chodzi tu tylko o sam moment zapraszania do tańca), brak uśmiechu lub/i smutna, ponura mina, zamknięta postawa;

UWAGA Odzwierciedlone na twarzy (być może nieświadomie) znużenie, może smutek, że Cię nie proszą, potrafią odstraszyć nawet najwytrwalszego Twojego wielbiciela; przeciwnie działają uśmiech i przyjazny wyraz twarzy, które czynią cuda¹⁸.

UWAGA Zdjęcie butów jest często stosowanym¹⁹ przez kobiety łagodnym, acz wyraźnym sygnałem niewerbalnym “moje stopy odmówiły posłuszeństwa, chwilowo nie tańczę”. Nierzadko jest to tylko wybieg pozwalający kobiecie zaczekać na zaproszenie ze strony konkretnej osoby. Zachęcam do przestudiowania akapitu *The White Flag Technique* w znakomitym tekście *Tango Etiquette (full version)*²⁰.

4. PARKIET JEST TYLKO DLA TAŃCZĄCYCH

P C Nigdy nie przechodź przez parkiet, kiedy inni tańczą. Jeżeli musisz się dostać na drugą stronę sali, a droga poza parkietem jest niemożliwa, idź ostrożnie naokoło jego brzegów dając pierwszeństwo wszystkim tańczącym. Koniecznie! Nigdy nie stój na parkiecie w celu innym niż rozpoczynanie tańca.

¹⁸ Uwierz albo sprawdź najnowsze doniesienia - zachęcam do zgłębienia *teorii neuronów lustrzanych (przyp. aut.)*.

¹⁹ Zwłaszcza na dłuższych milongach.

²⁰ Dostępny: <http://tango-therapist.blogspot.com/p/tango-etiquette.html> Skrót adresu: <http://goo.gl/9Na6Lz>

5. ROZPOCZYNIANIE TAŃCA (JAK WEJŚĆ NA PARKIET)

P C Najlepszym miejscem (zwłaszcza w tłocznej sali) jest narożnik. Tam prowadzący parę nadchodzącą (z lewej) najłatwiej Cię zobaczy i najłatwiej ominie lub przepuści. Przepuść wszystkich; nawiąż wzrok z prowadzącym nadchodzącej pary (z lewej) i upewnij się, że on Cię widzi.

Na wielu milongach trzeba (a na innych wypada) poprosić go wzrokiem o akceptację Twojego włączenia się do ruchu²¹.

Z Nie obowiązuje zasada "Pani przodem". To prowadzący jest odpowiedzialny za znalezienie stosownego miejsca na parkiecie i momentu rozpoczęcia (w tym za kontakt wzrokowy z nadchodzącym prowadzącym).

6. NAWIGACJA PO PARKIECIE

P C Poruszamy się po tzw. *rondzie* (dookoła parkietu i przy jego brzegach) w kierunku przeciwnym do biegu wskazówek zegara i tylko do przodu. Wnętrze jest dobrym miejscem dla bardzo początkującej pary, która sobie nie radzi z nawigacją oraz (dla pozostałych) na krótką wycieczkę w celu ekspresyjnego wytańczenia jakiejś szczególnie energetycznej frazy.

W dużych i bardziej tłocznych salach tancerze poruszają się po dwóch (lub więcej) koncentrycznych pasach - każdy coraz bliżej środka.

P C Z **Nie wyprzedzaj.** Wyprzedzanie (pary poruszającej się po tym samym pasie rony) traktuj jako ostateczność. Jest dopuszczalne tylko w przypadku gdy para przed nami stoi lub tańczy w miejscu przez dłuższy czas (np. dłużej niż 30 sekund), przed nią jest naprawdę dużo miejsca, a za nami tłok. Jest niedopuszczalne, jeśli przed parą tańczącą "w miejscu" - miejsca nie ma. Jeżeli musisz wyprzedzić, to podobnie jak w ruchu drogowym: wyprzedzaj z lewej i **bardzo** uważaj przy zmianie pasa (tu nigdy nie masz pierwszeństwa).

Z Zewnętrzny pas jest przeznaczony dla bardziej doświadczonych tancerzy, którzy potrafią utrzymać stałą odległość między parami niezależnie od sytuacji.

Zobacz też: *Tangowa etykieta - Kodeks zachowań na milondze.*

Tłum.: Anna Szoc. Ulotka A6 wersja polska (PDF). Skrót adresu: goo.gl/eZc7JD

7. ODLEGŁOŚĆ MIĘDZY PARAMI

P C Prowadzący: stale kontroluj i zachowuj dwa parametry, za które odpowiadasz jednoosobowo:

1. mniej-więcej równa odległość od poprzedniej i następnej pary,
2. bezpieczna odległość od sąsiednich par (wytyczne mówią, że powinna pozwolić parze z przodu na wykonanie obrotu albo na jeden krok w tył, ale nigdy nie chodź w tył!).

UWAGA W praktyce trzymaj się dwóch priorytetów: **[1]** aby „nie wejść” na parę przed Tobą; jeżeli oni pozostają w miejscu, Ty także tańczysz w miejscu (patrz też zasada **nie wyprzedzaj**); **[2]** aby nie poruszać się ani kroczone w tył (na tłocznej milondze poprzednia para może być tuż za Wami, a nie widzisz ich).

8. TANIEC NA ZATŁOCZONYM PARKIECIE

P Wszystko powinno się dziać w ramach przestrzeni zakreślonej przez tańczącą parę.

Prowadzący: możesz tańczyć milonguero w bliskim objęciu; trzymaj łokieć przy torsie²²; nie zachęcaj partnerki do gwałtowniejszych ruchów, wysokich ozdobników, wychodzenia poza oś etc.; pod żadnym pozorem nie poruszaj się ani milimetra do tyłu (to poza Twoim polem widzenia); pamiętaj, że niektóre partnerki (ekspresyjne, mało zaawansowane, mało obyte z tłoczonym parkietem, lubiące nuevo) łatwo dają się ponieść energetycznemu utworowi i ich nogi czasem "mocno się usamodzielniają", jednak to **TY** odpowiadasz za kolizje.

Podążająca: uwierz mi, że drobne kroczone oraz oszczędnie i nisko tańczone ozdobniki mogą dawać mnóstwo przyjemności Wam, a nieprawdopodobnie dużo zapierającego dech w piersiach piękna

²¹ tylko czasem odpowie przytaknięciem, ważniejsze jest upewnienie się, że Cię zauważył.

²² zdaniem autora należy to robić zawsze, a nie tylko w tłoku, ale są różne szkoły.

obserwatorom; jeżeli czujesz, że partner zachęca Cię np. do wysokiego boleo, a nie masz stuprocentowej pewności, że masz wiele wolnej przestrzeni, po prostu... nie musisz go wykonać.

UWAGA: nie jesteś na to skazana na zawsze: bywalczynie zatłoczonych parkietów opanowują do perfekcji np. prowadzenie nóg wysoko górę tuż przy ciele lub wewnątrz objęcia pary.

9. JAK SIĘ ZACHOWAĆ W PRZYPADKU KOLIZJI

P Kulturalnie przeprosić. Kolizja fizyczna w tańcu, to na milondze duże faux pas. W drobnych kolizjach często wystarczy uchwycenie wzrokiem “zaatakowanej” osoby i stosowne przeprosiny mimiczne okraszone ciepłym uśmiechem²³ (po mimice odpowiedzi poznasz, czy warto uzupełnić przeprosiny w przerwie).

UWAGA Czasami zdarzają się kolizje bolesne lub nawet niebezpieczne, wtedy być może wypada przeprosić własną partnerkę²⁴, przerwać tandę i zaoferować ekskuzę oraz ew. pomoc ofierze.

UWAGA Pierwsza drobna kolizja zwykle jest uznawana za przypadek i nikt (prawie) nie czyni z niej problemu. Tancerze powodujący więcej kolizji szybko stają się jednak niemile widziani na parkiecie.

10. JAK SIĘ ZACHOWYWAĆ PODCZAS TAŃCA (TANDY)?

P C TAŃCZYMY CAŁE TANDY

Muzyka jest zorganizowana w tandy (3-4 utwory). Tańczy się w jednej parze całą jedną tandę na raz (czyli aż do *cortiny*²⁵). Zakończenie tańca przed końcem tandy jest raczej rzadkością. Podziękowanie partnerowi (partnerce) przed końcem tandy bez nagłych i dramatycznych przyczyn zewnętrznych (np. nagła kontuzja) jasno zakomunikowanych partnerowi, jest jednoznacznie i drastycznie negatywnym sygnałem pod adresem partnera/partnerki (np. jako wyraz ostrego protestu wobec naprawdę nieakceptowalnego dla Ciebie zachowania).

Z drugiej strony... w sytuacjach nadzwyczajnych nie cierp ponad miarę: jeżeli nagła, nieprzewidziana i naprawdę nagląca przyczyna jest po Twojej stronie (np. zupełnie tragiczny atak kataru, kaszlu, inna nagła niedyspozycja), przerwij tandę, najlepiej między utworami, jasno i grzecznie przeproś z krótkim lecz przekonującym objaśnieniem. Będzie miło, jeżeli obiecasz jakąś przyszłą tandę jako rekompensatę (jako osoba zaproszona do tandy) lub zapytasz, czy będzie można się zrehabilitować zaproszeniem w przyszłości (jeżeli jesteś osobą, która zaprosiła do tej tandy).

A jeżeli naprawdę (ale to naprawdę!) nie chcesz zatańczyć czterech utworów tylko dwa? Istnieje metoda i na to (ale nie nadużywaj jej). **Osoba prosząca:** poproś dopiero w momencie, kiedy do końca tandy zostały dwa utwory²⁶. **Osoba proszona:** zniknij przed rozpoczęciem tandy i pojaw się dopiero w stosownym momencie²⁷.

P CHCĘ DRUGIEJ TANDY: CZY MOŻNA?

Można, jednak **raczej nie następnej z rzędu**. Prośenie do kolejnej tandy bezpośrednio po poprzedniej, zwłaszcza od razu na parkiecie, zdecydowanie nie jest standardem i należy do spraw delikatnych. Jeżeli nie jesteście śmiertelnie zakochaną parą w pierwszą rocznicę poznania się, zdecydowanie staraj się tego nie nadużywać. Druga tanda z rzędu zwyczajowo jest na miejscu, jeżeli **oboje tancerzy zgodnie** uznają właśnie przetańczoną tandę za wyjątkowo udaną i zdecydowanie nie chcą się rozstać przez następne 10 minut.

²³ Wiem, że nie muszę tego pisać ;-), jednak dla uniknięcia błędnego odbioru Twojego uśmiechu jako niefrasobliwej i nie na miejscu wesołości postaraj się mu (uśmiechowi) dodać nieco delikatności i smutku.

²⁴ zwracam się tu do **prowadzącego**, bo nawet jeżeli bezpośrednim narzędziem kolizji był np. obcas podążającej i tak przyjmuje się **jego winę**.

²⁵ krótkiego przerywnika muzycznego w kontrastującym stylu, rozdzielającego kolejne tandy.

²⁶ i nie zdziw się ewentualnej odmowie.

²⁷ i nie zdziw się, jeżeli wtedy już nikt Cię nie zaprosi.

Nawet wtedy zważ, że następna tanga prawdopodobnie już nie będzie tak wyjątkowa²⁸ (zdarzenia i doznania unikalne są z natury... unikalne). Może lepiej pozostać przy tamtym dobrym wrażeniu?

P NIE ROZMAWIAJ W TAŃCU. ZOSTAW SMALL TALK NA PRZERWY.

Tzw. *small talk* w przerwach między utworami w tandzie jest dozwolony, a na wielu milongach uważany za standard, niemal wymóg. Można wtedy wymienić kilka zdań. Powszechnym obyczajem jest rozpoczynanie kolejnego tańca w tandzie z niewielkim opóźnieniem²⁹. Masz szansę wtedy skończyć myśl. Potem, podczas tańca, raczej zachowaj milczenie! Nie jest ważne, jak dobre masz powody do rozmowy; zostaw je na przerwę między utworami. Jeżeli przerwa byłaby za krótka - umów się na rozmowę na później.

P NIE ZAMIENIAJ TANDY W LEKCJĘ.

Podkreślam: na milondze można się niebywale wiele nauczyć i bez udziału w milongach nie można się nauczyć tanga. Na milongach uczysz się, jednak **czego innego** (niż na lekcjach i praktykach) **i w inny sposób** (niewerbalnie). Milonga uczy (sama) wielu kluczowych umiejętności takich jak prowadzenie lub podążanie z różnymi partnerami, interpretacja różnych utworów, płynny taniec bez przerw niezależnie od pojawiających się okoliczności zewnętrznych³⁰. Jest zupełnie naturalne, że świeżo poznane kroki (które "wychodziły" na lekcji) "nie wyjdą" na najbliższej milondze. Dajcie im czas i skupcie się na tych elementach, które znacie. Zwykły spacer naprawdę często bywa nieporównanie lepszym tańcem niż *bogaty bukiet figur* słabo opanowanych.

Z Zasady nie instruowania na milondze i nie rozmawiania w tańcu są ważne i należy ich koniecznie przestrzegać, jednak bez ekstremizmu. Parę miłych słów pod adresem wyraźnie spiętej osoby, może bardzo pomóc, rozładować napięcie, nawet zamienić desperację w miłą tandę. Z drugiej strony uparte milczenie wobec np. desperackiego pytania typu "co ja miałam teraz zatańczyć" byłoby nietaktem (jednak dla odmiany niekoniecznie najlepszą byłaby odpowiedź typu "*ależ przecież właśnie poprowadziłem sacadę desde el sanguichito*"³¹).

UWAGA Sposób analizowania komunikatu przez ludzki mózg powoduje, że niektóre sformułowania uspokajającego komunikatu dają skutek przeciwny do zamierzonego. Porównaj poniższe przykłady.

- * Przykład błędnego komunikatu (najprostszy): "nie **denerwuj** się"³².
- * Przykład lepszej wersji tego komunikatu: "bądź **spokojna**".
- * Przykład błędnego komunikatu (np. w odpowiedzi na werbalnie wyrażoną panikę partnerki, która odczytała jakiegoś wyraźnego bodźca ze strony partnera): "nie musisz tańczyć tego, czego nie umiesz"³³.
- * Przykład nieco lepszej wersji tego komunikatu: "tańcz tak, jak czujesz".

²⁸To raczej reguła niż wyjątek.

²⁹Opóźnienie rozpoczęcia tańca służy nie tylko do wymiany myśli. Wykorzystaj je na wsłuchanie się w utwór, poprawienie postawy i dopasowanie objęcia w parze. Dzięki temu będzie Wam łatwiej harmonijnie i komfortowo zacząć kolejny taniec.

³⁰ takich jak inne pary poruszające się w mniej przewidywalny niż na kursie sposób, "przeszkody terenowe", tłok, partnerka inaczej reagująca, partner inaczej prowadzący, muzyka inna lub trudniejsza niż na lekcjach, stres powodowany przekonaniem o swoich ograniczeniach etc.

³¹ Brzmi bardziej skomplikowanie niż wygląda. Możesz jednak i przerazić partnerkę obcą nazwą, i zdemaskować własne niedoskonałe prowadzenie, bo akurat podany tu przykład można skutecznie wykonać z niemal dowolnie niezaawansowaną partnerką.

³² Nasz mózg najpierw dekoduje słowo "denerwuj", na które reagujemy podświadomie, zaś dopiero później sens całej konstrukcji zdania (z przeczeniem "nie"), jednak wtedy jest już za późno - zdążyliśmy wzmocnić podenerwowanie.

³³ Uwaga: powyższy przykład potraktuj raczej jako teoretyczny, bo jest **niebezpieczny**. Zakładam, że odnosi się do sytuacji ze średniozaawansowanym partnerem (który nie zdołał uniknąć zbyt trudnych dla swojej partnerki kroków i nie zdołał też przekuć jej reakcji na sukces) i naprawdę ledwie początkującą partnerką na jej pierwszej milondze. "Błędne" reakcje partnerki wynikają z niedoskonałego prowadzenia partnera częściej, niż większość prowadzących przypuszcza.

P Nie dziękuj po utworze (a tylko na koniec całej tandy). Inaczej stworzysz niemiłe wrażenie, że chcesz przerwać tandę. Jeżeli już po pierwszym utworze chcesz wyrazić swój entuzjazm wywołany pozytywnymi wrażeniami - zrób to, oczywiście³⁴, a tylko dobierz innych słów.

11. JAK ZAKOŃCZYĆ TANIEC (TANDE)?

P Podziękuj (dotyczy obu stron). Możesz dodać coś miłego (to nawet pożądane), jednak przede wszystkim **koniecznie zejź(cie) z parkietu** bezpośrednio po tandzie. Nie zatrzymuj dłużej partnera(ki) (chyba że najoczywiściej dokładnie tego pragnie) - za moment zaczniesz się następna tando i przeciągnięciem rozmowy możesz utrudnić partnerowi (partnerce) następną wybór.

Prowadzący powinien po zakończonej tandzie traktować partnerkę jak damę, ale jednocześnie - **uwaga - nie ma** obowiązku ani nawet obyczaju odprowadzania partnerki na poprzednie miejsce. Konieczny jest zatem kompromis - "odprowadzanie w wersji szczątkowej": para rozpoczyna schodzenie z parkietu wspólnie, a potem ich drogi się w naturalny sposób rozchodzą. Dobrym miejscem na pozostawienie partnerce swobody może być kraniec tanecznej części parkietu, ale to już z pewnością ostateczny moment (chyba że jest zupełnie jasne, iż obie strony zamierzają zrezygnować z następnej tandy np. na rzecz rozmowy).

12. CO JESZCZE WARTO WIEDZIEĆ, NA CO JESZCZE UWAŻAĆ?

P OSTATNIA TANDA MILONGI DJ ją prawie zawsze głośno anonsuje. Często milonga kończy się utworem *La Cumparsita* (bardzo znanym tangiem, które doczekało się niezliczonych aranżacji). Jeżeli ostatnia tando została oficjalnie zaanonsowana, wiedz że bywa często traktowana jako szczególna. Wielu uznaje, że należy do ich współmałżonki/a, partnera/ki życiowego/j, drogiej im osoby³⁵. Często też poproszenie do ostatniej tandy traktuje się jako wyróżnienie. Prosząc do ostatniej tandy weź pod uwagę, że proszona osoba być może właśnie oczekuje zaproszenia ze strony kogoś dla niej szczególnego. Szanuj to.

P PIERWSZA TANDA PO PRZYJŚCIU Podobnie jak ostatnią tandę, niektórzy przeznaczają ją dla szczególnie ważnej dla nich osoby (a często tej, z którą przyszli na milongę). Miej i to na uwadze.

P BIAŁA TANDA Nikogo dziś na milondze nie dziwią Panie aktywnie zapraszające do tańca partnerów, jednak w zdecydowanej większości proszą Panowie (a z drugiej strony wiele Pań zwyczajnie nie ma ochoty być stroną aktywną). **Biała tando** działa podobnie do swojego odpowiednika z balów: do tej tandy proszą tylko Panie, Panom zaś nie wypada prosić (ani odmawiać!).

P WŁOSY Oto rada dodana na życzenie licznych Panów. Tango najczęściej tańczy się "twarz przy twarzy". Niektóre fryzury mają tendencję do wkręcania włosów w gałkę oczną partnera, który (mając zajęte ręce) przeżywa czasem prawdziwe katusze. **Apel do Pań:** jeżeli da się bez uszczerbku dla własnego wyglądu jakoś zdyscyplinować przed milongą włosy w tych okolicach twarzy, w których podczas tańca pojawia się męska gałka oczna, będzie to dobrodziejstwem dla Waszych partnerów, którzy muszą cały czas śledzić otoczenie w tańcu. **Apel do Panów:** kobiety nie czeszą się przeciwko Wam, tylko tak, aby dobrze wyglądać i dobrze się czuć. Doceń to. Zmień ustawienie twarzy lub rozluźnij nieco objęcie. Na pewno się uda.

POLECAM

- Wciąż rozszerzane treści całego przewodnika znajdziesz na WWW: przewodnik.etaniec.org
- Szczególnie zalecam: **Rozdział 3. Tango to muzyka** znajdziesz pod skrótowym adresem: muzyka.etaniec.org
- Wersję online **Rozdziału 2. Tango jako taniec** znajdziesz pod skrótowym adresem: taniec.etaniec.org
- Zawsze aktualną wersję niniejszego rozdziału: **Rozdział 5. Na milondze** znajdziesz pod skrótem: namilondze.etaniec.org
Tamże znajdziesz jego wersję skróconą i uproszczoną **Idę na pierwszą milongę. czyli zaczynam tańczyć tango.**

³⁴ Zapewniam, że miły komentarz w trakcie tandy potrafi dodać partnerowi (partnerce) prawdziwych skrzydeł i ma szansę zaowocować zaskakująco lepszym dalszym ciągiem tandy.

³⁵ Przed poproszeniem kogoś warto się upewnić, że nie postawimy w niezręcznej sytuacji jej/jego lub wymienionych bliskich jej/jemu osób, którym wypada zostawić pierwszeństwo decyzji.